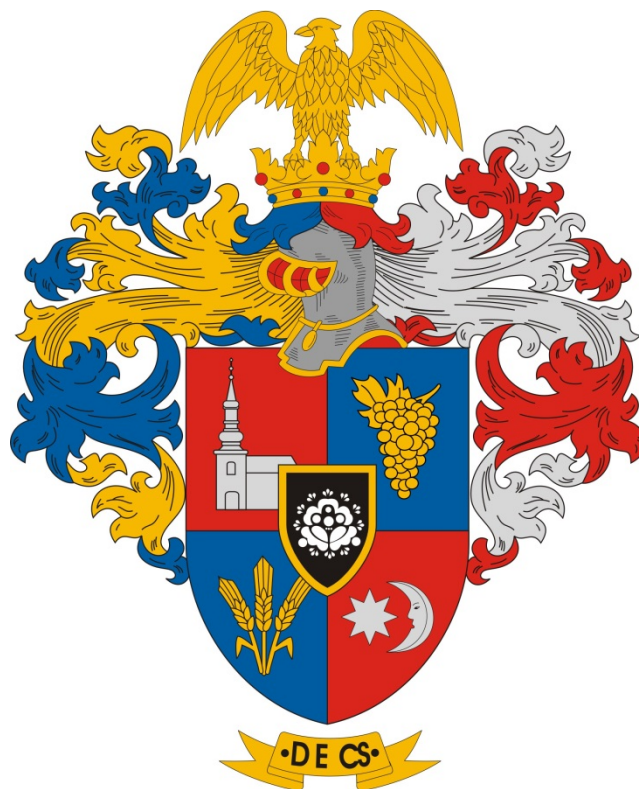

DECS NAGYKÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

VÉLEMÉNYEZÉSI ANYAG

2019.

Decs Nagyközség Képviselő-testülete
...../2019. (.....) számú önkormányzati határozata
Decs nagyközség településfejlesztési koncepciójának elfogadásáról

(TERVEZET)

Decs Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (1) bekezdése és a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdése felhatalmazásával élve az alábbi döntést hozza:

Decs Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete Decs nagyközség településfejlesztési koncepcióját az alábbi mellékletekkel jóváhagyja:

Megalapozó vizsgálat:	1. melléklet
Településfejlesztési koncepció:	2. melléklet

.....
polgármester

.....
jegyző

2. melléklet

Decs nagyközség településfejlesztési koncepciója**Tartalom**

A településfejlesztési koncepció rövid összefoglalása	4
1. JÖVŐKÉP	4
1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan	4
1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése	5
2. CÉLOK.....	6
2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása.....	6
2.1.1. Átfogó fejlesztési célok - figyelembe véve a 2014-2020 időszakra meghatározott Operatív Program céljait.....	6
2.1.2. A község átfogó fejlesztési céljai a három alappillér (társadalom, környezet, gazdaság) vonatkozásában	7
2.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása	7
2.2.1. Társadalom: A település népességének megtartása, életszínvonalának növelése	7
2.2.2. Környezet: A természeti és épített környezet megóvása, a települési környezet fenntartható fejlesztése	8
2.2.3. Gazdaság: A helyi gazdaság fejlesztése	9
2.2.4. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata.....	10
2.2.5. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre	11
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	12
3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	12
3.1.1. Demográfiai adatok	12
3.1.2. Gazdasági adatok.....	13
3.1.3. Környezeti adatok.....	13
3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra.....	15
3.2.1. Közlekedés	15
3.2.2. Új gazdasági területek kijelölése	17
3.2.3. Új lakóterületek kijelölése	17
3.2.4. Közintézmények fejlesztése.....	17
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére	18
4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE.....	19
4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer	19
4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére	19

A településfejlesztési koncepció rövid összefoglalása

1. JÖVŐKÉP

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

1. Decs a jövőben jó életminőséget biztosító, a helyi adottságokat figyelembe vevő, identitását megtartó, fenntarthatóan fejlődő településsé kíván válni.
2. A települést vonzóvá kell tenni új gazdasági vállalkozások megtelepülése és a meglévők fejlesztése számára.
3. Kiemelt cél a helyben történő foglalkozást nyújtó munkahelyek számának növelése.
4. Az Önkormányzat a helyben működő vállalkozásokat fontosnak tartja és működésüket az önkormányzat lehetőségeinek keretei között segíti.
5. A település hosszútávon a település természeti, kulturális, történeti értékekben gazdag adottságaira alapozva a helyi társadalom, a gazdaság és a természeti környezet három alappilléreire alapozza fejlődési pályáját.
6. A község a környékbeli és szomszédos településekkel (különösen Szekszárd, Ócsény, Sárpilis, Bátaszék) jó viszonyt ápol és együttműködik.
7. A település teljeskörű alapfokú ellátással rendelkezik, amelyeket folyamatosan tovább fejleszt a közigazgatás, az oktatás-nevelés, az egészségügyi és szociális ellátás, a lakossági szolgáltatások és a település identitását, közösségi életét segítő funkciók területén.
8. Az 5113. sz. Szekszárd - Várdomb összekötő út átkelési szakaszának új nyomvonalra helyezésével a lakóterületeit élhetőbbé és biztonságosabbá kívánja tenni.
9. Az Önkormányzat a lakókörnyezet rendezettségének fokozására és a természeti környezet védelmére irányuló intézkedésekkel kívánja a lakosság életkörülményeit javítani.
10. A településen található szegregátumokat komplex program keretében fel kell számolni (közművesítés, útépités, ingatlan-gazdálkodás)
11. A település az idegenforgalom fejlesztését a település néprajzi értékeinek bemutatására, a Gemenci természetjáró-, kerékpáros-, és vadász-turizmusra, valamint a szőlőhegyi borturizmusra építi.

1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése

A településfejlesztési elvek az Országos Területfejlesztési Koncepció alapján kerültek meghatározásra:

a) Szubszidiaritás és decentralizáció

A szubszidiaritás és decentralizáció elve alapján a területpolitikában egy térség fejlesztését azon a legalacsonyabb területi szinten kell kialakítani és végrehajtani, ahol a feladat elvégzéséhez a legtöbb információ áll rendelkezésre, és a legtöbb érdek kapcsolódik a feladat megvalósításához.

b) Térségi és táji szemlélet, valós térszerveződések követése

A településfejlesztési intézkedések hatása nemcsak a település közigazgatási határain belül érződhet, hanem a térséget, valamint a tájat is befolyásolhatja. A táji és természeti környezeti elemek által meghatározott és a társadalmi gazdasági tevékenységek által alakított területi rendszerek, melyekben az egyes tájalkotó elemeket (domborzat, talaj, vízrajz, növény és állatvilág, társadalom) érintő beavatkozások kihatással vannak a többi elemre is, valamint a helyi gazdasági és társadalmi tevékenységeket is befolyásolják. Ezért a fejlesztések során a beavatkozás célterületét érintő tájak sajátosságait, változásait, működési mechanizmusát is figyelembe kell venni.

c) Fenntarthatóság elve

A fejlesztési beavatkozások esetében a fejlesztések alapját adó erőforrás gazdálkodás nem veszélyeztetheti a jövő generációinak esélyét arra, hogy szükségleteiket biztonságosan kielégítsék. A fenntartható települési rendszerekben a helyi gazdasági folyamatok nem veszélyeztetik a helyi természeti és épített környezetet, nem okozzák az erőforrások kimerülését.

d) Rendszerszemlélet, programozás, integrált fejlesztés

A településfejlesztési politikának fokozottan figyelembe kell vennie a nemzeti, térségi szintű gazdasági, társadalmi törekvéseket a fejlesztéseknél. A helyi adottságokon alapuló cselekvési terveket kell alkotni, nem elegendő a már bekövetkezett változásokra megfogalmazni válaszintézkedéseket. A fejlesztéseknek az átfogó jövőkép megvalósulását kell segíteniük, egymásra épülő intézkedések láncolatát alkotva.

e) Hatékonyság és koncentráció

A településfejlesztési koncepció a hatékonyság elvének érvényesítésére törekszik a legkritikusabb pontokon történő, leghatékonyabb beavatkozás érdekében.

f) Nyilvánosság, partnerség

Korunkban egyre nagyobb hangsúlyt kap a nyilvánosság és a közösségi részvétel a településfejlesztési ügyekben. A településfejlesztési koncepció tartalmát a lakossággal, a helyi társadalmi és civil közösségekkel, egyesületekkel és a helyi gazdasági szereplőkkel egyeztetni kell, aminek menetét a partnerség rendje szabályozza.

g) Átláthatóság, monitoring és értékelés

A településfejlesztés egy állandó folyamat, mely csak a települési közösség akaratával egységben valósítható meg, folyamatos értékelések mellett, hogy az esetlegesen jelentkező nemkívánatos tendenciák mielőbb megfékezhetőek legyenek.

2. CÉLOK

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

A település átfogó fejlesztését szolgáló céljai a megalapozó vizsgálatban meghatározott adottságok ismeretében kerültek meghatározásra.

Elsődleges cél az életminőség javítása, a település népességmegtartó képességének fejlesztése, a természeti és kulturális erőforrásokhoz történő alkalmazkodás, a táji, települési hagyományokra építkezés, a természeti környezet értékeinek megőrzése.

2.1.1. Átfogó fejlesztési célok - figyelembe véve a 2014-2020 időszakra meghatározott Operatív Program céljait

a) Térség-specifikus erőforrásokra épülő, azokat gyarapító gazdasági növekedés és foglalkoztatás-bővítése:

- Helyi- és térségi erőforrások hasznosítása, gazdagítása (gazdaságfejlesztés);
- Szekszárd város és a városkörnyék együttműködésének javítása;
- A térség foglalkoztatási potenciáljának bővítése;
- Térségi szinten meghatározó ágazatok (mezőgazdaság, ipar, idegenforgalom) fejlesztése.

b) Élhető és az üzleti szereplők számára vonzó település kialakítása:

- A lakókörnyezet minőségének javítása;
- Környezeti, egészségügyi paraméterek javítása;
- Fizikai aktivitást szolgáló rekreációs lehetőségek kínálatának bővítése;
- Napi tevékenységek ellátását szolgáló, helyi igényekre szabott közlekedési és egyéb közszolgáltatás biztosítása;
- Munkavállalókat és a munkába járást támogató települési környezet, infrastruktúra, közszolgáltatások működtetése;
- A gyermekvállalási kedv fokozása (pl. gyermek- és családbarát közterületi és közszolgáltatási beavatkozásokkal);
- Egészséges szabadidő eltöltés feltétel-rendszerének biztosítása;
- Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése.

c) Helyi közösségek megerősítése és öngondoskodó képességük javítása:

Átfogó cél, hogy a helyi társadalom képes legyen kialakítani a saját jövőképét, feltárni belső erőforrásait és megvalósítani az ezekre épülő fejlesztéseket.

Célok:

- A közösség-vezérelt helyi fejlesztések támogatása;
- A vidéki és városi közösségek partnerségi kapcsolatának elősegítése, erősítése;
- A település lakóinak és civil szervezeteinek a gazdasági és közéletbe való hatékony bekapcsolódásának elősegítése, ösztönzése.

2.1.2. A település átfogó fejlesztési céljai a három alappillér (társadalom, környezet, gazdaság) vonatkozásában

a) Társadalom: A település népességének megtartása, életszínvonalának növelése

Az Önkormányzat fő céljai közé tartozik népesség megtartása. Ennek érdekében meg kell őrizni és fejleszteni kell a helyi munkalehetőségeket, a meglévő ellátásokat és szolgáltatásokat mind az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás, az igazgatás és a közművelődés területén.

Fontos célkitűzés a település identitását megalapozó kulturális értékeinek megőrzése és minél szélesebb körben történő népszerűsítése.

b) Környezet: A természeti és épített környezet megóvása, fenntartható fejlesztése

A település természeti- és épített környezeti értékeit meg kell óvni. A fenntartható fejlődés elveinek figyelembe vétele mellett a természeti értékeket bemutatathatóvá kell tenni. Az épített örökség emlékeinél a bemutatathatóság mellett az építészeti értékeket megtartó funkciók (lakó-, közösségi-, turisztikai) megtalálása és megvalósítása is fontos feladat.

A települési környezet javításának kiemelt területe a közlekedési és közmű-ellátási infrastruktúra fejlesztése.

A település energiagazdálkodásának optimalizálása érdekében ösztönözni kell a környezetbarát megújuló energetikai rendszerek elterjedését.

c) Gazdaság: A helyi gazdaság fejlesztése

A népességmegtartó képesség javítása szempontjából legfontosabb a helyi munkahelyek teremtése, elsődlegesen a versenyipiaci szereplők oldaláról, másrészt az Önkormányzat részéről.

A település természeti és épített környezeti, valamint kulturális értékeire alapozva cél a turizmusba történő egyre intenzívebb bekapcsolódás.

2.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása

2.2.1. Társadalom: A település népességének megtartása, életszínvonalának növelése

a) Az alapellátás fejlesztésére, egészségügy fejlesztésére irányuló javaslatok:

- Megfelelő színvonalú egészségügyi alapellátás biztosítása, valamint az egészségügyi infrastruktúra (épület és eszközállomány) fejlesztése.
- A környékbeli kórházak (Szekszárd, Baja) elérhetőségének javítása.
- Egészséget befolyásoló tényezőkről (pl. táplálkozásról, dohányzásról, mentális egészségről, tudatmódosító szerek használatáról) szakmai programok, tájékoztatók tartása
- A helyi alapellátásban dolgozók bevonásával települési egészségterv elkészítése.
- Szűrővizsgálatok elérésének lehetővé tétele helyben, vagy környékbeli településen.
- Az egészségügyben dolgozók számára kedvező foglalkoztatási feltételek biztosítása.

b) A település népességmegtartó erejének fokozására irányuló javaslatok:

- A lakosság helyben maradását elősegítő fejlesztések: helybeli foglalkoztatási lehetőségek bővítése, az alapellátás biztosítása, az életminőség javítása, más településeken található munkahelyek megközelíthetőségének javítása (tömegközlekedés).

- A helyben történő foglalkoztatásra, valamint Szekszárd közelségére alapozva minőségi lakóterületek, zöldterületek, játszóterek kialakítása, amely segíti a családok letelepedését.
- A család és a munkahely összehangolását segítő gyermekjóléti és szociális nappali szolgáltatások infrastruktúrájának további kialakítása, fejlesztése (pl. bölcsőde, családi napközi). Ennek fejlesztése történhet helyben, illetve más településsel, településekkel társulva.
- A lakóterületek színvonalának javítása (burkolt utak, járdák, közművek, zöldterületek, utcafásítás).

c) **Oktatás, kultúra, humán infrastruktúra fejlesztésére irányuló javaslatok:**

- Az oktatási létesítmények és háttéreszközeik folyamatos fejlesztése.
- Az általános iskola és az óvoda színvonalának folyamatos emelése, a fenntarthatóság, az esélyegyenlőség, a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés, valamint a környezettudatosság elveit figyelembe véve.
- A település és a környék természeti és épített környezeti értékeinek, a helyi hagyományok, a település történetének bemutatása, ismertetése elsősorban a fiataloknak szervezett programokkal.
- A művelődési ház felszereltségének fejlesztése a helyi közösségi és ifjúsági aktivitás feltételeinek javítása érdekében.
- A községi könyvtár színvonalának, kínálatának fejlesztése eszközbeszerzéssel, programok szervezésével.
- A szakképzett munkaerő helyben tartását segítő intézkedések megtétele.
- A civil szervezetek működésének, tevékenységének támogatása, összehangolása.

d) **Szociális szolgáltatások fejlesztésére irányuló javaslatok:**

- A szociális ellátás színvonalának fejlesztése a gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátása terén.
- Az időskorúak ellátási rendszerének javítása, a házi segítségnyújtás fejlesztése.
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás kialakítása.
- Képzések szervezése, tanfolyamok elérhetővé tétele a tartósan munkanélküliek, hátrányos helyzetűek számára.

2.2.2. Környezet: A természeti és épített környezet megóvása, a települési környezet fenntartható fejlesztése

a) **A környezetvédelemre, természetvédelemre és az épített környezet védelmére irányuló javaslatok:**

- A zavaró hatású gazdasági tevékenységek megfelelő védőtávolságának biztosítása településrendezési eszközökkel.
- A szakszerűtlenül megépített, bizonytalan szigetelésű szennyvíz-szikasztók, szennyvíztárolók megszüntetése.
- A szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése, az illegális hulladéklerakások megszüntetése a település teljes területén.
- A külterületi utak – kiemelten a Szőlőhegyi út - megerősítése.

- Vízkár-megelőző intézkedések.
  - A külterület – különösen a szőlőhegy - tájképi értékeinek megőrzése, a helyi védelemre érdemes természeti területek, művi értékek feltérképezése, helyi rendelettel történő védelem alá helyezése.
  - A klímaváltozás kedvezőtlen hatásait csökkentő helyi alkalmazkodási stratégiák meghatározása (zöldterület fejlesztési program, helyi termék előállítás és fogyasztás elősegítése, házi komposztálás és csapadékvíz gyűjtés lehetőségének biztosítása, talajvédő fölművelési módszerek népszerűsítése).
- b) **A lakosság életkörülményeinek folyamatos javítására irányuló javaslatok:**
- A munkába járás infrastrukturális feltételeinek biztosítása az igényekhez hangolt helyközi járatok, akadálymentes várakozóhelyek kialakításával.
  - Községi- és sportlétesítmények, valamint közterületek akadálymentesítése.
  - Közbiztonság javítása a rendőrség és polgárőrség együttes segítségével.
  - A közterületek, közparkok, települési zöldfelületek folyamatos karbantartása, fejlesztése.
  - A belterületi utak burkolatainak megerősítése, járdák létesítése szükség szerint.
- c) **A település esztétikusabbá tételére irányuló javaslatok:**
- A település életében meghatározó, köztulajdonban lévő tárgyi, építészeti, műemléki vagy helyi védettség alatt álló értékek igény szerinti értékmegőrző felújítása, fejlesztése.
  - A közigazgatási és közszolgáltatási funkciót ellátó épületek (községháza, orvosi rendelő, általános iskola, óvoda, művelődési ház, stb.) jó karban tartása.
  - A közterületek rendezettségének fokozása.
  - Zöldterületek ápolása és fejlesztése.
  - A településen található természeti és épített örökség megóvása.
  - A leromlott településrészek – Tabán - rehabilitációja.

2.2.3. Gazdaság: A helyi gazdaság fejlesztése

- a) **Munkahely-teremtésre, gazdaságfejlesztésre, a helyben foglalkoztatottság növelésére, tartós munkanélküliség kialakulásának megakadályozására irányuló javaslatok**
- A helyi vállalkozások működésének segítése.
  - Új vállalkozások számára új gazdasági területek kijelölésével letelepedési lehetőség biztosítása.
  - A gazdasági területeken a helyi sajátosságokon alapuló mezőgazdasági, valamint a környezetet nem zavaró ipari és szolgáltató tevékenységek megtelepedésének ösztönzése.
- b) **A mezőgazdaság fejlesztése**
- Az időjárástól független, egész évben használható külterületi utak kiépítésével, a hiányzó infrastruktúra kialakításával a termelési lehetőségek javítása.
  - A termelőket összefogó, érdekeiket a természetben, tárolásban, szállításban és az értékesítésben képviselő és segítő szervezet (szövetkezet) létrehozása.

- A nagytáblás mezőgazdasági területek mellett a kiskertek művelésének ösztönzése helyi „kézműves” termékek előállítására.
- A termőföldeken a piac által keresett termények termesztése.
- A belvívveszélyes területek lehetőség szerint extenzív állattartás céljára hasznosítandók.
- A nagytáblás mezőgazdasági művelés esetében törekedni kell a piaci igényekhez alkalmazkodó, sokszínű növénykultúra kialakítására.
- Növénytermesztésnél a kertészeti kultúrák (szőlő-, gyümölcs-, zöldség-termesztés) fejlesztése támogatandó.
- A településrendezési eszközökben a fenntartható fejlesztés figyelembe vételével a tevékenységhez szükséges építési feltételek meghatározása szükséges.

c) **A turizmus fejlesztése**

Decs belterülete két nagy forgalmú turisztikai körzet között fekszik, azonban a falunak igen csekély haszna van ezekből. A Szekszárdi borvidékhez tartozó Szőlőhegy alapvetően Szekszárd vonzásában él, pedig itt több nagy borászat és vendéglátó létesítmény is található (Takler kúria, Fritz borház és panzió, Panzió a Fehér tehénhez, Decsi-hegyi apartman, Pataki tanya, Provence birtok, Kehl pince). A Gemenci erdő pedig átjárhatatlan kerítéssel van leválasztva a falu felől, mind a horgászni vágyókat, mind a túrázókat kizárva, akik csak Pörböly vagy Keselyűs felől léphetnek be a védett erdő területére.

A turizmus élénkítése érdekében teendő javaslatok:

- A Sárköz kulturális örökségének ápolása és népszerűsítése (arra alkalmas épületekben további néprajzi bemutatóhelyek, tájjellegű vendéglátó-helyek kialakítása);
- Helyi szálláshelyek (falusi turizmus), és programkínálat bővítése, a közreműködők segítése.
- Szekszárd – Bátaszék kerékpárút kiépítése az 56. úttal párhuzamosan.
- A borturizmus fejlesztése elsősorban a szőlőhegyi utak minőségének javításával
- Településmarketing erősítése, amely tudatosan és szervezeten dolgozza ki a települési célokat, elképzeléseket a turizmus területén is: a település és környékét bemutató népszerűsítő kiadványok készítése, az interneten való folyamatos megjelenés biztosítása.
- Együttműködés a Gemenc Zrt-vel a gemenci és a decsi turizmus összehangolására. Kívánatos lenne a község irányából a Gemenc területére a gyalogos és kerékpáros túrázók számára bejárési lehetőséget biztosítani legalább a Szomfovai erdészháznál és a Lankóci gátórháznál.

2.2.4. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A település prognosztizált kívánatos jövőképe a településfejlesztési elveken nyugvó átfogó, illetve részcélok összehangolt megvalósításával teljesülhet.

A község településfejlesztési koncepciójának célrendszere illeszkedik a település megalapozó vizsgálatában feltárt adottságokhoz.

Az önkormányzat a szubszidiaritás elvét alkalmazva kötelező feladatain túlmenően a helyi közösség életminőségét javító intézkedéseket a partnerségi egyeztetések alkalmazásával a lakosság részvételével, véleményének bevonásával dolgozza ki.

A célok megvalósítása is fenti elven történik. A műszaki jellegű fejlesztések megvalósítása helyi vállalkozások bevonásával munkahely-teremtést, valamint a megvalósított fejlesztéshez való szorosabb kötődést eredményezhet a lakosság körében.

A település közigazgatási határain túlnyúló fejlesztéseknél a térség és a táj adottságait figyelembe kell venni. A településen túlmutató műszaki fejlesztéseknél - pl. kerékpárút, országos közút - már a fejlesztési elképzeléseknél, a településrendezési eszközök készítésénél fontos a térségi szempontok és a földrajzi adottságok figyelembevétele, a környező települések hasonló jellegű fejlesztési elképzeléseinek kellő ismerete.

A településfejlesztésben a partnerség elvének is érvényesülnie kell. A településfejlesztési koncepció egyeztetésénél a jogszabályban meghatározott államigazgatási szervek megkeresése mellett a partnerség elve alapján fontos a helyi társadalom, a civil szervezetek megkeresése, tájékoztatása.

A településfejlesztési koncepcióban szereplő célok, részcélok megvalósulását, a fejlesztési elképzelések aktualizálását az önkormányzatnak célszerű kellő gyakorisággal (lehetőség szerint akár évente) értékelni.

2.2.5. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

a) Belterület (településközpont és jellemzően családi házas területek)

A „Társadalom” fejezetben megfogalmazott átfogó fejlesztési célok és az ahhoz kapcsolódó részcélok: az oktatás, kultúra, humán infrastruktúra, a szociális szolgáltatások, az alapellátás, az egészségügy fejlesztése, a népességfogyás megállítása, a település népességmegtartó erejének fokozása (lásd részletesen: 2.2.1. a), b), c), d) pontok) a község belterületét érintik és ott valósítandók meg. A belterületen található a település intézményei és azok a közösségi épületek, terek, ahol a fenti részcélok megvalósítása értelmezhető.

A természeti és épített környezet megóvásához, a települési környezet fenntartható fejlesztéséhez rendelt részcélok zöme is a belterületen valósítható meg, különös tekintettel a település esztétikusabbá tételére és a lakosság életkörülményeinek javítására vonatkozóan. (lásd részletesen: 2.2.2. a), b), c) pontok).

A helyi gazdaság fejlesztésére irányuló részcélok közül a nem zavaró gazdasági tevékenységek megtelepedése a cél, amelyek lehetőség szerint a helyi sajátosságokon alapulnak.

A 2.2.3. c) pontokban foglalt részcélok teljesítésével a turizmus fejleszthető mind a belterületen, mind pedig a szőlőhegyi területeken is, amely a gazdaság egyéb ágazatai mellett egyre nagyobb szerepet kap. Az értékes épített örökség bemutatása, egyes lakóépületek és a református templom látogathatóvá tétele javasolt.

b) Külterület

A külterületen (tanyák, szőlőhegy) élő lakosság számára is biztosítani kell az emberhez méltó életfeltételeket, környezetet. Az oktatás, kultúra, humán infrastruktúra, a szociális szolgáltatások, az egészségügy fejlesztésére vonatkozó részcélok belterületen valósulnak meg, de lehetővé kell tenni a külterületen élők számára is azok könnyű elérhetőségét, használatát.

A külterületeken fontos az egyedülálló idős emberek rendszeres segítése (a településen a tanyagondnoki szolgálat 2013-ban megszűnt).

A külterület nagy részét termőföldek alkotják, amelyek a mezőgazdaság, mint a település legjelentősebb gazdasági ágazatának alapjául szolgálnak.

A 2.2.3. b) pont a mezőgazdaság fejlesztésére irányuló részcélokat fogalmazza meg, amelynek nagy része a külterületen valósítható meg.

A munkahelyteremtés, gazdaságfejlesztés, a helyben foglalkoztatottság növelése, jövedelemszerzési lehetőségek megteremtése, mint rész cél (lásd részletesen: 2.2.3. a) pont) a külterületi meglévő és tervezett gazdasági területek esetében is megvalósítandó.

Környezetvédelem, természetvédelem, épített környezet védelme

A külterületen (szőlőhegy, majorok) a még meglévő szakszerűtlen, szivárgó szennyvíztárolók, trágyatárolók feltérképezése, , valamint az illegális hulladéklerakók megszüntetése szükséges.

A természetvédelem szempontjából frekvenciát területeken a környezetkímélő gazdálkodást kell előtérbe helyezni.

A külterületen élő lakosság életkörülményeinek folyamatos javítása

A külterületen élők számára a külterületi utak rendbetétele és egészséges ivóvíz biztosítása szükséges.

A településrész esztétikusabbá tétele

A mezőgazdasági üzemi telephelyeket védőfásítással javasolt körülvenni.

Turizmus fejlesztése

A turizmus palettájának színesítésére a szőlőhegyi területek (borturizmus) kínálnak lehetőséget.

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A fejezetre vonatkozó részletes adatokat a településfejlesztési koncepció mellékletét képező „**Decs nagyközség megalapozó vizsgálata a településfejlesztési koncepcióhoz 2019.**” című anyag tartalmazza.

3.1.1. Demográfiai adatok

A nagyközség lakónépességének alakulása:

Év	1910	1920	1930	1941	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2011	2015	2018
Fő	3688	4312	4789	5120	5502	5180	4611	4338	4092	4220	3839	3802	4111

Országos tendencia a népesség fogyása, a társadalom előregedése, ez alól Decs sem kivétel. A település városkörnyéki agglomerációban való fekvése miatt azonban az utóbbi években a népességszám csökkenése megállt, sőt némi növekedés is mutatkozott.

A népességszám nagy távú stabilizálásához központilag irányított falufejlesztési- és a hátrányos helyzetű térségekre – mint pl. a Dél-Dunántúl jelentős része - koncentráltó vidékfejlesztési politika következetes alkalmazására lenne szükség.

3.1.2. Gazdasági adatok

A település népességmegtartó erejének fő összetevője a munkalehetőségek helyben való biztosítása. Önálló vállalkozásokban és mezőgazdasági vállalkozásokban is dolgoznak helyben.

Az eljáró, ingázó dolgozók száma jelentős, túlnyomó részük Szekszárdra jár dolgozni. Ezen kívül az oktatásban és a közigazgatásban dolgozók száma is jelentős.

Foglalkoztatott	Inaktív kereső	Munkanélküli	Eltartott
1296	1337	271	935

A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint (fő) (Forrás: KSH, 2011)

Jelentősebb helyi vállalkozások:

- Takler Kft. (borászat, szálláshely)
- Fritz tanya - Faktor Kft. (borászat, szálláshely)
- Invenio Kft. (mezőgazdaság)
- Gemenci Erdő és Vadgazdaság (erdőgazdálkodás)
- Szabolcsi Kft. (mezőgazdaság)
- Decsi Pék Sütőipari Kft. (pékség)

3.1.3. Környezeti adatok

a) Elhelyezkedés, közlekedés

Decs nagyközség Tolna megye délkeleti részén, közúton Szekszárdtól 12 km, Bátaszéktől 15 km, Bajától 35 km, Pécstől 66 km, Budapesttől 160 km távolságban található. A településen áthalad a 46-os számú Sárbogárd – Szekszárd - Bátaszék vasútvonal.

A település közlekedési kapcsolatai jók: a település külterületén áthalad az M6 autópálya és az 56. sz. Szekszárd – Udvar országos főút. A belterületen áthaladó 5113. sz. út Szekszárd és Bátaszék irányába, de az M6 autópálya felé is kapcsolatot teremt. Baja elérhetőségét azonban jelentősen javíthatná egy Decs és Pörböly között kiépítendő út.

Decsen vasútállomás helyben található, az áthaladó járatokkal Szekszárd, Bátaszék, Baja és Budapest is közvetlenül elérhető.

Decs keleti határát érinti a Duna, mint fontos nemzetközi víziút, Decsen azonban kikötő nem létesült és a Gemenci erdő védelme miatt nem is tervezett.

A településhez a legközelebbi – nem nyilvános - repülőtér (2-3 km) Őcsényben található.

b) Épített környezet

A település épületállományának nagy részét családi házas lakóingatlanok képezik, de a Váci Mihály utcában többlakásos lakóépületek is találhatóak. Az épületállomány többi részét az intézmények és vállalkozások épületei alkotják.

A statisztikai adatok szerint Decsen 2018-ban 1503 lakás állott. A község 4111 fős népességére tekintettel a 100 lakásra jutó lakosság 274 fő, ami jelentősen meghaladja a megyei átlagot (235 fő/100 lakás).

c) Természetvédelem

A községben több természetvédelem alatt álló terület található. A közigazgatási terület keleti részén a Gemenci erdő és a Lankóc-csatorna menti sáv magterületnek, míg a Szekszárd-Bátai-főcsatorna menti sáv ökológiai folyosónak minősülnek.

Tolna Megye Területrendezési Terve szerint a Gemenci erdő és a szőlőhegy tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetbe tartoznak. A tájképvédelemmel kapcsolatos előírásokat a településkép-védelmi rendelet tartalmazza.

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

A jelentősebb tervezett településszerkezeti változtatási igények:

3.2.1. Közlekedés

Kötőpályás (vasúti) közlekedés

Decs nagyközségen áthalad a MÁV 46. sz. Sárbogárd – Bátaszék vasútvonal, mely közvetlen összeköttetést biztosít Szekszárd, Bátaszék, Baja, Dunaújváros és Budapest felé is. A község belterületén 3 szintbeli közúti-vasúti kereszteződés található: a Haladás u. - Hunyadi utca, az Ady Endre utca – Szőlőhegyi út és a Pilissy Elemér utca vonalában.

Decs területének Gemenci erdőhöz tartozó részén is áthalad a Pörbölly – Keselyűs között közlekedő erdőgazdasági vasút, mely egyúttal fontos turisztikai jelentőséggel bír.

Közúti közlekedés

Decs közigazgatási területét átszeli az M6 jelű Budapest – Bóly autópálya, a szomszédos Ócsény területén autópálya csomóponttal. Előkészítés alatt áll az autópálya meghosszabbítása Bólytól a horvát határig.

A település nyugati részén külterületen, a szőlőhegy lábánál halad végig az 56. sz. Szekszárd – Udvar országos főút. Az út kiépítettsége a decsi szakaszon megfelelő.

A község belterületét az 5113. sz. Szekszárd – Várdomb országos mellékút kapcsolja be az ország közúti vérkeringésébe, egyúttal ezen úton lehet eljutni Szekszárd és Bátaszék, továbbá az M6 autópálya felé is. Az 5113. út decsi átkelési szakasza azonban szűk keresztmetszetű és vonalvezetése is kedvezőtlen. Ezért már a 2008-ban elfogadott településrendezési terv is új nyomvonalat javasolt az 5113. út számára a vasút mellett illetve a Szövetkezet utca felhasználásával. E nyomvonal vasútállomás előtti szakasza az Ady Endre és Hunyadi utca között megfelelően kiépített, északi és déli folytatása azonban hiányzik.

Az átkelési szakasz helyzetének javítására új javaslat merült fel: A belterületet keletről elkerülő út kiépítése, mely a Fő utca déli végén kapcsolódhatna a meglévő úthoz.

Az Önkormányzat részéről támogatott alternatívát a készülő új megyei területrendezési tervben is szerepeltetni kellene.

A község szőlőhegyi területét érinti a Decs – Szálka - Mőcsény közti 5601. sz. országos mellékút is.

Decs és Pörbölly között javasolt egy országos mellékút – vagy ha a Tolna megyei területrendezési terv ezt nem támogatja – úgy helyi gyűjtőút kiépítése. Jelenleg a Decs – Pörbölly távolság közúton 20 km, a tervezett úton viszont 11 km lenne, vagyis ezáltal a Decs – Baja távolság 9 km-rel rövidülhetne!

A községben gyűjtőút funkciót tölt be az Ady Endre utca - Szőlőhegy utca, mely külterületen is folytatódik az 56. útig. Az út szélesítése és burkolat-javítása javasolt. A belterületől Cserencig vezető betonút meghosszabbítása javasolt a lankóci szivattyútelepig (vízügyi múzeum).

Az Önkormányzat pályázat segítségével egy tehermentesítő utat kíván kiépíteni a Szőlőhegyi út belterületi csatlakozásától a belterület déli határán a Pilissy Elemér utca felé, majd a vasút keleti oldalán az 5113. sz. útig.

A település kiszolgáló úthálózata általában megfelelő, a még burkolatlan faluszéli utak szilárd burkolattal történő ellátása javasolt.

A településen észlelhető forgalomnagyság a csomópontok fejlesztését nem igényli.

Kerékpáros közlekedés

Decs külterületét érinti a Tolna megye területrendezési tervében szereplő térségi jelentőségű Duna jobbparti (Dunaújváros – Paks – Gerjen – Bogyiszló – Keselyűs – Pörböly – Bába – Dunaszekcső) kerékpárút, mely a térségben a Duna szilárd burkolattal ellátott árvízvédelmi töltésén halad. Decs területén a lankóci gátórháznál és a Szomfovai erdészháznál biztosítani kellene a túra-kerékpározók feljutási lehetőségét az árvízvédelmi töltésre.

Ugyancsak Decs közigazgatási területét érinti a tervezett Dombóvár – Mágocs – Egyházaskozár – Aparhant – Bonyhád – Szálka – Alsónyék – Bába térségi kerékpárút (ennek még egyetlen szakasza sem létezik). Az elképzelt nyomvonal Szálka felől a Mausz kápolnától átvágva a szőlőhegyet a szőlőhegyi út mentén halad kelet felé, majd dél felé fordul Várdomb-Újberekpuszta irányába. Ezen nyomvonal módosítása javasolt Várdomb község készülő rendezési tervében az 56. út mentén Várdomb északi határáig, onnan pedig Várdomb belterületének keleti szélén dél felé.

A megyei szerkezeti terv tartalmazza még a Szekszárd – Decsi szőlőhegy összeköttetést is az 56. út mentén (a határozat szövegéből azonban ez kimaradt). Ennek Szekszárd közigazgatási területét érintő szakasza már kiépült az 56. út – 5114. út körforgalmú csomópontjáig (Szőlő utca). A folytatás Szekszárd, Decs és Várdomb önkormányzatainak összefogásától függ.

Vízi közlekedés

Decs közigazgatási területének keleti határán folyik a Duna, az ország legfontosabb hajózható víziútja. Decs területén azonban nincs kikötő, a legközelebbi kikötők a Sió torkolatnál, illetve Baján találhatóak.

Légi közlekedés

Decs nem rendelkezik repülőtérrel. A legközelebbi nyilvános repülőterek:

Pécs - Pogány - 79 km

Budapest, Liszt Ferenc repülőtér – 178 km

Nem nyilvános repülőterek:

Ócsény – 4 km

Baja – 40 km

Kalocsa-Foktő – 56 km

Dunaújváros – 91 km

Siófok-Kiliti – 103 km

3.2.2. Új gazdasági területek kijelölése

A község meglévő és tervezett gazdasági területei:

1. Volt Egyetértés Tsz major a belterülettől délre – több vállalkozás működik itt, fejlesztés javasolt nyugati irányban
2. Volt Szekszárdi Mg. Kombinát sertéstelepe – újrahasznosítás vizsgálandó
3. Újberekpusztai major északi része - működik
4. Prücsök tanya (volt Új Élet Tsz.) egy része működik
5. Ledneczki tanya - működik

3.2.3. Lakóterületek fejlesztése

A község kialakult lakóterületei jellemzően sűrűn beépültek, csupán mintegy 30 db foghíjtelek található (Gárdonyi u. 12 db, Hunyadi u. 6 db, Széchenyi u. 4 db, egyéb területek kb. 10 db.)

A községben az utóbbi évtizedekben tapasztalt népességfogyási tendencia folytán az új lakóterületek iránti igény lecsökkent. Ennek ellenére a 2008-ban elfogadott településrendezési terv jelentős nagyságú (160 db új telek) új lakóterületet tervezett a belterülettől nyugatra. Ennek legalább egy részét célszerű megtartani a jövőbeli fejlődés esélyének biztosítására.

3.2.4. Közintézmények fejlesztése

- Polgármesteri Hivatal (Fő u. 23.) - felújítandó
- Rendőrség KMB (Rákóczi u. 2-8.)
- Posta (Petőfi u. 13.)
- Hungária Takarékszövetkezet (Dr. Pilissy E. u. 3/a.)
- Bíborvég Általános Iskola 1-8 évf. (Haladás u. 1.)
- Tesz-Vesz Óvoda (Ady Endre u. 14.)
- Felőtt és gyermek háziorvosi rendelő, védőnő (Őcsényi u. 10.)
- Korona Gyógyszertár (Őcsényi u. 10/a.)
- Emeltszintű Idősek Otthona (Ady Endre u. 4.) - felújítandó
- Lorántffy Zsuzsanna Református Szeretetotthon (Béke u. 2.)
- Faluház és Könyvtár (Rákóczi u. 2-8.)
- Sárközi tájház (Kossuth u. 34-36.)
- Piac (Szt. Erzsébet tér)
- Sportpálya (1542/2 hrsz.)
- Temető (új) (Őcsényi u., 1547, 1548, 1549 hrsz.) – ravatalozó felújítandó

Új középületek nem tervezettek.

3.2.5. Rekreációs terület

A 2008-ban elfogadott településszerkezeti tervben a belterületől nyugati irányban, de az autópályától keletre a Szőlőhegyi út mentén egy új, nagy kiterjedésű különleges üdülő-rekreációs terület került kijelölésre. Ennek megalapozottsága kérdéses, és sem a szabályozási tervben, sem a megyei területrendezési tervben, sem az új országos területrendezési tervben nem szerepel települési térségként. A terület alkalmassága is vitatható, mivel egy részéről a termőfölddel együtt jelentős mennyiségű ásványi nyersanyagot szállítottak el az autópálya építéséhez, és a terület rekultiválása nem történt meg.

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

A Sárközi tájházának (Kossuth u. 36.) köszönhetően Decs a Magyarországi tájházak hálózata című világörökség várományos területek körébe tartozik.

A község jelentős műemléki értékekkel rendelkezik, amely egyrészt a műemlék református templomnak, a Mausz-kápolnának, a Sárközi tájháznak és további 12 db műemléki védettségű lakóingatlanok köszönhető. A község központjának nagy része műemléki jelentőségű területnek minősül.

Műemléket érintő átalakítások, felújítások esetén a vonatkozó országos előírásokat kell betartani. A szakmai felügyeletet az illetékes örökségvédelmi hatóság biztosítja.

A település fentiekén túl 53 db (52 épület és egy emlékmű) helyi védelem alá helyezett építészeti értékkel is rendelkezik. A helyi védelem alá tartozó épületekre vonatkozó külön előírások a helyi településképi rendeletben kerültek meghatározásra.

A helyi védelem alatt álló építmények jegyzékét a településkép védelméről szóló 17/2017. (XII. 18.) ök. rendelet 1. melléklete tartalmazza.

Az örökségi értékek (műemlékek, helyi védettségek) fenntarthatósága szempontjából fontos a megfelelő funkció megtalálása, az épületek folyamatos használatának biztosítása. A kihasználatlan épületeknek olyan funkciókat kell keresni, hogy a használat során az építészeti értékek lehetőség szerint ne sérüljenek.

Az építészeti értékes épületek, építmények felújítását, jó karbantartását a kötelező előírások mellett az Önkormányzatnak ösztönöznie kell és lehetőségeihez mérten célszerű támogatni. Az Önkormányzatnak fel kell hívnia a tulajdonosok figyelmét a pályázati lehetőségekre, azokon való részvételhez szakmai segítségnyújtás biztosítása javasolt.

A lokálpatriotizmus erősítését segíti ezen értékek honlapon történő közzététele, ismertetése, valamint helyben történő kitáblázása.

A régészeti értékek védelme és fenntarthatósága a rájuk vonatkozó elvek és jogszabályok alapján értelmezendő. A község régészeti lelőhelyekben „gazdag”, a hivatalos adatszolgáltatás szerint a település közigazgatási területén 14 db nyilvántartott régészeti lelőhely található, ebből egy egyedileg védett régészeti lelőhely (Ete mezőváros). Javasolt a község területén előkerült középkori templom maradványainak romkertként történő bemutatása.

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

a) A fejlesztési célok megvalósítását segítő, jelentős beruházással nem járó önkormányzati beavatkozások:

- Településrendezési eszközök elkészíttetése, a koncepcióban szereplő célokhoz szükséges műszaki tartalmak szerepeltetése;
- Befektetők keresése a gazdasági célok eléréséhez;
- A település "reklámozása" a turizmus fejlesztése érdekében;
- Szomszédos, valamint környező önkormányzatokkal való szoros együttműködés, közös kitörési pontok keresése;
- A természeti és épített környezet megőrzésének támogatása;
- Helyi adókedvezmények, építési kedv növelése a magántőke helyben tartása, illetve bevonása érdekében.

b) A fejlesztési célok megvalósításához szükséges lehetséges források:

- Európai Unió források (pályázatok, támogatások);
- Állami források (normatív hozzájárulások, kiegészítő támogatási rendszerek, állami pályázatok);
- Önkormányzat saját bevételei.

A község önkormányzatának anyagi lehetőségei behatároltak, ezért kiemelt szerep jut az Európai Unió, illetve állami forráslehetőségek elnyerésének. Emiatt a naprakész pályázat-figyelés, pályázatok írása az Önkormányzat fontos feladata. Valóban közhasznú projektek esetében a szükséges saját erő biztosítására minden lehetséges eszközt meg kell ragadni.

4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

A változások nyomon követésére és szükség szerinti felülvizsgálatára, korrekciójára - lehetőség szerint évente - a képviselő-testület munkaterve szerint kerül sor.

A települési célok megvalósításához szükséges intézkedések folyamatos nyomon követése kívánatos, amelyre célszerű téma-felelősöket kinevezni.

Szakág	Név	
Generáltervezés	 Sente Károly	Meridián Mérnöki Iroda Kft ügyvezető
	 Hajba Csaba	okl. településmérnök okl. építésmérnök településtervező TT 17-1497
	 Kovács Luca Kinga	tájrendező és kertépítő mérnök
	 Deák-Varga Dénes	okl. építésmérnök településtervező TT 14-0058
Szakmai felügyelet	 Béres István	települési főépítész